

Remissvar:

Förslag på Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd i en ny struktur

Arbetsmiljöverkets beteckning: 2019/072424

Sveriges förenade studentkårer (SFS) organiserar studentinflytandet på nationell nivå. Genom sina medlemskårer representerar SFS ca 275 000 studenter och doktorander vid universitet och högskolor. Totalt deltar cirka 350 000 individer i högre utbildning på grundnivå och avancerad nivå varje termin. Detta motsvarar 300 000 heltidsekvivalenter. Därutöver finns ca 17 000 doktorander. Samtliga studenter på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå omfattas av arbetsmiljölagstiftningen och Arbetsmiljöverkets föreskrifter.

SFS är kritiska till att studentperspektivet saknas i remissen. Det leder till att förslaget inte bidrar till en ökad tydlighet för de som är verksamma inom högre utbildning. Två av frågorna i missivet handlar om ifall är lätt att förstå när föreskrifterna gäller och vem de riktar sig till. På grund av att utbildningssektorn inte skrivs fram är det tyvärr inte det.

SFS har vid två tillfällen under hösten 2019 uppmärksammat Arbetsmiljöverket om att det behöver framgå tydligare vad som gäller för utbildningsanordnare, studerandeskyddsombud och studenter i den nya regelstrukturen. Detta framfördes under en telefonintervju med Arbetsmiljöverket den 26 augusti 2019, samt vid intressentmöte den 19 september 2019. SFS önskemål har inte beaktats.

Att likställa de som genomgår utbildning med anställda, så som det uttrycks i 1 kap. 3 § AML, måste innebära att de i praktiken involveras och ges samma information, samma stöd och samma kunskaper, i de aktiviteter och beslut som förekommer på arbetsmiljöområdet. Det går således inte att nöja sig med att de är implicit inkluderande. De måste uttryckligen inkluderas och lyftas fram tydligt och aktivt för att inte glömmas bort. På denna punkt är det remitterade förslaget under all kritik.

SFS övergripande uppfattning är att den nya strukturen är en förbättring, men att den i praktiken inte underlättar för arbetet med studenternas arbetsmiljö. För att strukturen ska komma till sin rätt, behöver rollen för studenter, studerandeskyddsombud, och utbildningsanordnare, förtydligas.

- När arbetsgivare nämns, bör det även nämnas huruvida regeln gäller utbildningsanordnare
- När arbetstagare nämns, bör det även nämnas huruvida regeln gäller studenter
- När skyddsombud eller elevskyddsombud nämns, bör det även nämnas huruvida regeln gäller studerandeskyddsombud.

Det finns tyvärr ingen tillfredsställande väg för att komma runt detta, utan det måste klargöras tydligt. Regelverket är svåröverskådligt, i och med att Arbetsmiljölagen, Arbetsmiljöförordningen och Arbetsmiljöverkets föreskrifter omfattar studenter, studerandeskyddsombud och utbildningsanordnare i vissa delar men inte i andra.

Introduktion till Arbetsmiljöverkets regler

Idén med en introduktion till Arbetsmiljöverkets regler är mycket bra. Introduktionen bör dock rikta sig till alla. Det går inte att separera det som gäller arbetstagaren, skyddsombud och arbetsgivare, från vad som gäller studenter, studerandeskyddsombud och utbildningsanordnare. Många av reglerna, exempelvis gällande de som handlar om vanliga risker, är ofta lika angelägna för studenterna och forskarna som delar samma miljöer, exempelvis skrivbord, laboratorier, stall eller trapetser. Dessutom ska policier, skyddskommittéer mm. inbegripa såväl anställda som studenter osv. Det går således inte att separera genom en uppdelning i olika instruktioner. Alltså bör introduktionen rikta sig till samtliga.

Varken utbildningsanordnare, studerandeskyddsombud eller studenter nämns över huvud taget i introduktionen. På flera ställen i nämns skyddsombud, men ingenstans omnämns elevskyddsombud eller studerandeskyddsombud.

Det bör skrivas ut klart och tydligt, redan från början, att reglerna gäller för utbildningsanordnare. Avsnittet ”Så tar du reda på vilka regler du ska följa” är otillfredsställande för utbildningsanordnare. Den som följer instruktionen på sida 8, och sedan vidare till indelningen efter olika juridiska roller i arbetsmiljöarbetet (s 5), kommer inte veta vad de ska göra, om de inte från början känner till att de i egenskap av utbildningsanordnare ska likställas med arbetsgivare.

Övergripande konsekvensutredning

Inte heller i den övergripande konsekvensutredningen nämns utbildningsanordnare, studerandeskyddsombud eller studenter. Bland annat saknas en beräkning av kostnaderna för att vidareutbilda studerandeskyddsombud eller arbetsmiljöansvariga inom utbildningssektorn som inte är chefer. Genom att utelämna den stora gruppen utbildningsanordnare, studerandeskyddsombud och studenter från remissen,

så signalerar Arbetsmiljöverket att reglerna i den nya strukturen inte är relevanta för dem. Vidare så förbiser Arbetsmiljöverket kostnaden för studerandeskyddsombud och arbetsmiljöansvariga för studenter inom högskolan att sätta sig in i den nya strukturen.

Häfte 1.1 Grundläggande arbetsmiljöregler

Häftets titel bör ändras till "Grundläggande arbetsmiljöregler – för dig som har arbetsgivaransvar eller anordnar utbildning." På så sätt skulle det framgå att även utbildningsanordnare behöver förhålla sig till hela detta häfte.

På sidorna 8 och 41 nämns både skyddsombud och elevskyddsombud, dock ej studerandeskyddsombud. Detta beror troligtvis på att lydelsen är hämtade från föreskrifter som utfärdades innan begreppet "studerandeskyddsombud" infördes för att skilja dem från elevskyddsombuden. Om avsikten är att även studerandeskyddsombud ska omfattas av de aktuella reglerna så bör detta framgå.

Som komplement till kapitel 6 hade det gått att lägga till det "pm om studenters rätt till en god organisatorisk och social arbetsmiljö" som Arbetsmiljöverket tidigare har författat, och som i nuläget finns publicerat på <https://www.av.se/halsa-och-sakerhet/psykisk-ohalsa-stress-hot-och-vald/fragor-och-svar-om-organisatorisk-och-social-arbetsmiljo/>)

Även i konsekvensbeskrivningen till häfte 1.1 saknas studentperspektivet. Utbildningsanordnare, studerandeskyddsombud och studenter nämns inte.

Studenthälsovård och företagshälsovård

Inom den högre utbildningen är det i dagsläget oklart ifall studenthälsovården ska betraktas som företagshälsovård eller om de ska ses som helt åtskilda. När dagens regler kring studenthälsovård infördes var tanken att den skulle betraktas som företagshälsovård, om än med vissa särdrag (SOU 1990:105, s. 135-ff). Sedan dess har företagshälsovårdens uppdrag förändrats, genom *Lag (1999:841) om ändring i arbetsmiljölagen*. Varken i propositionen *Företagshälsovård* (prop. 1998/99:120) eller av Företagshälsovårdsutredningen (SOU 1992:103) klargjordes ifall ändringarna för företagshälsovården även skulle gälla studenthälsovården.

Det hade kunnat förtydligas, antingen i *Introduktion till Arbetsmiljöverkets regler* eller genom en kommentar i det föreskriftshäftet *Grundläggande arbetsmiljöregler – för dig som har arbetsgivaransvar*.

SFS uppmanar Arbetsmiljöverket att samråda med Universitetskanslersämbetet (UKÄ) i denna fråga. UKÄ har ett pågående uppdrag att förtydliga studenthälsovårdens uppdrag. Det är dock tveksamt om UKÄ:s uppdrag täcker in frågor om arbetsmiljölagstiftningen. Myndigheterna bör därför ha en dialog.

Avslutningsvis

SFS är gärna med och diskuterar fler möjliga justeringar, om Arbetsmiljöverket är intresserade av att förtydliga för utbildningsanordnare, studerandeskyddsombud studenter vad som gäller.

Om Arbetsmiljöverket väljer att gå vidare med förslaget så är det högst angeläget att genomföra speciella informationsinsatser, så som nämns i konsekvensutredningen, del 2 avsnitt 15, (s. 31), för utbildningssektorn. Informationsinsatser behövs för att kompensera för de brister och otydligheter som finns för utbildningsanordnare, studerandeskyddsombud och studenter i den nya strukturen. Med ambitiösa informationsinsatser går det att främja ett fungerande arbetsmiljöarbete inom högskolesektorn. Det skulle dessutom föra upp arbetsmiljöfrågorna för studenter på fler lärosätesledningars agenda.

SFS bistår gärna om Arbetsmiljöverket behöver hjälp att samla kunskap eller anordna aktiviteter för att förankra informationsinsatser eller informationsmaterial inom högskolesektorn. SFS har vid upprepade tillfällen föreslagit möten med Arbetsmiljöverket för att prata om hur arbetsmiljöarbetet vid universitet och högskolor ska bli bättre. Den inbjudan kvarstår.

Matilda Strömberg
Ordförande

matilda.stromberg@sfs.se
070-545 70 45

Sebastian Lagunas Rosén
Politisk sekreterare

sebastian.lagunas.rosen@sfs.se
076-544 01 10